

Вярхоўная Савета Рэспублікі Беларусь

Жыві,
Беларусь!

Орган
Вярхоўнага Савета
Рэспублікі
Беларусь

№ 190 (203) 28 верасня 1991 г. Субота.

ВЫДАЕЦЦА З КАСТРЫЧНІКА 1990 ГОДА НА БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ.

Конт.: у розніцу — 10 кап.
падпісы — 3 кап.

ФАКТЫ Аргументы Комментарии Суждения

Гипнозом по вождению
ЧЕЛЯБИНСК. В городе появилась фирма, которая гарантирует приобретение навыков вождения автомобиля под воздействием гипноза. Срок обучения — полтора месяца. Неизвестно пока — имеет ли эта фирма разрешение медиков на подобный эксперимент.

Мне бы пенсию Хонеккера!

МОСКВА. (Рейтер). 79-летний Эрих Хонеккер, тайно вывезенный в СССР в марте, пребывая в военном госпитале, получал пенсию, равнозначную 345 долларам ежемесячно.

Посмотри и получи

Просматривать телепередачи и критиковать их за деньги будут некоторые жители Ижевска.

Местное телевидение объявило о наборе зрителей в группу социологического опроса, которая будет регулярно сообщать свое мнение об увиденном по областному ТВ за определенное вознаграждение.

Хоть не вылезай из корзины...

Как сообщил Госкомстат Республики Беларусь, в августе по сравнению с июлем индекс цен на товары и услуги, которые включены в потребительскую корзину, составил 103 процента. А величина прожиточного минимума поднялась до 283 рублей.

«Адретта» — для настоящих мужчин!

Постарелся, поработал прошлым летом на своем огороде мичман Николай Степанович Итвицкий. А осень порадовала его интересным феноменом: как ценную находку, с осторожностью пришлось откупать эту картошку. Рекордсменка сорта «Адретта» появилась на свет здоровой, без дулла и весом потянула на 1,270 граммов. Эх, чтобы таких рекордсменов да под каждым кустом шук по пять находили!

Фото Сергея ГРИЦА.

В Гродно живут деликатные прокуроры

ГРОДНО. В незаконной сделке по продаже товаров на сумму более 300 тысяч рублей оказались замешанными заместители председателя облисполкома Гируть и Кардаш.

Как нам стало известно, они подписали межотраслевой производственный — коммерческий объединению «Неман» разрешение на продажу за пределами Беларуси крупной партии товаров. Здесь бы не было ничего незаконного, если бы эти изделия выпускал сам «Неман». Но он их закупил на предприятиях республики. Народный суд Октябрьского района города оштрафовал директора МПКО на 6 тысяч рублей. А вот заместители председателя облисполкома

даже не соизволили прийти в суд. Народный судья Октябрьского района Г. Сергей направил в адрес прокурора Гродно

На подходе — артиллерия

Семеро старших офицеров — преподаватели артиллерийских дисциплин военной кафедры Белгосуниверситета — во главе с начальником цикла полковником Александром Гальпериним заявили о желании посвятить себя делу создания Белорусского войска.

Костяком армии, как известно, является офицерский корпус. За прошедшие десятилетия на военной кафедре БГУ создана современная, а по ряду параметров и уникальная, учебно-материальная база, разработана методика подготовки офицеров. Разделяя идеи национально-государственного

и демократического возрождения Беларуси, преподавательский коллектив учебного цикла стрельбы и управления огнем видит свой гражданский долг в том, чтобы отдать знания и опыт подготовке офицеров для будущей республиканской армии, говорится в принятом обращении.

Преподавателей поддержали 96 процентов студентов-артиллеристов. Они подписались под короткой, но емкой формулировкой: «Выражаем желание и готовность обучаться с целью пополнения офицерскими резервами Белорусского войска».

Татьяна ПИМЕНОВА.

«Горячий» телефон 32-24-02 работает ежедневно с 9 до 11 часов.

Ці была кампартыя партыяй?

Заява выканкама Цэнтральнай Рады Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады

Само жыццё паставіла гэтыя пытанні і патрабавала адказа на яго. І ў той жа час само жыццё ставіць кропкі над гэтымі пытаннямі, якія прыводзяць да вывадаў.

Падзеі трох драматычных гадоў — 19, 20, 21 жніўня — а ўсёй яснасцю высветлілі, хто ёсць хто і што ёсць што, выраза акрэслілі тую бездань, у якую ікнуліся адкінуўшы краіну і нашу Беларусь рэакцыйныя сілы. Была зроблена спроба рэстаўраваць татальнае панаванне КПСС, КДБ і паслужаных ім Савецкай Арміі, органаў МУС, пракуроры і суды. Нам рэальна пагражалі чорныя чорныя будучыя Г.ЛАГА, папярэня перспектыва безвыходнага, рабскага існавання.

Партыя, якая сама сябе, «нічога сумняшся», называла «розумам, гонарам і сумленнем эпохі», самавыявілася, паказала свой сапраўдны твар, сваю сапраўдную сутнасць. З вышнімі сённяшняга дня выразна бачна, कि была ў рэальнасці так званая «кіруючая і накіруючая» сіла савецкага грамадства. Яна ніколі не была добраахвотным грамадскім аб'яднаннем, а была «органам жывасцю», з'яўлялася ініцыятарам і носьбітам ідэалагічнага і дзяржаўна-палітычнага таталітарызму, надзяржаўнага, надкаласнага, наднацыянальнага і надпартыйнага ўтрыманне не любой цаной — цаной рэпрэсій, тэрору, генацыду, цаной злычынстваў супраць чалавека і чалавечнасці, супраць найвышэйшых, гістарычных, культурных, гістарычных, іх культуры, традыцый, гістарычнай памяці, адукацыі, мовы. Пад прыкрыццём лозунгаў аб «будучыні светлага будучага — камунізму», аб «інтэрнацыянальным адзінстве», аб «новай гістарычнай супольнасці — савецкім народе» праводзілася палітыка ўніфікацыі, русіфікацыі, у канчатковым выніку, ліквідацыі этнасаў. Мы, беларусы, як ніхто другі, зведалі на сваім вопыце гэтую палітыку (яна яшчэ называлася «ленінскай нацыянальнай»), яе метады, маштабы і вынікі.

Ды зразілі, што можна было чакаць ад «партыі», неадкантрольнай ні грамадству, ні законам, сам прыходжы да ўлад у 1917 годзе быў не толькі незаконным, але і свядомым шляхам разводу дэмакратычна выбранага Устаноўчага збору. Расійскай рэспубліцы, шляхам расстрэлу найбольш свядомых палітычных і публічных работнікаў, якіх у гэтай краінавай акцыі ўзяла свой старт сённяшняя КПСС. Прыгледзіце тут і адзін з самых генацідных дакументаў XX стагоддзя — сакрэтны загад Леаніда аб правядзенні «рэвалюцыйнай меры» па ліквідацыі правадзяўчага духавенства (у выніку рэпрэсій падверглася каля 300 тысяч царкоўных служак). І тым жа адным падобным па сваёй канішчэскай сутнасці дакументам. У тэлеграме ад 10 студзеня 1939 года перадавалася: «ІК ВКП(б) распускаецца, што прымяненне сродкаў фізічнага ўздзеяння ў практыцы НКВС дазволена ў адпаведнасці з 1937 годам. ЦК ВКП(б) лічыць, што метады фізічнага ўздзеяння абавязкова прымяняць і ў далейшым... як зусім правільны і мэтазгодны».

Удмаўляе, дарэгі суайчыннікі: за 74 гадоўнага гадзі «пабудовы» грамадства, якое ідэалагічна вертапрахі гучна называлі «грамадствам пераможнага сацыялізму і камуністычнай перспектывы» (1), наша краіна страціла 66 мільянаў 700 тысяч людзей жыцця. Менавіта столькі аб'явілася палітыка і практыка гвалтоўнай калектывізацыі, валонарыскай індустрыялізацыі, масавых палітычных рэпрэсій. Да гэтага трэба дадаць людскія страты грамадзянскай вайны, ахвяры палітычнай «ваеннага камунізму», расстрэлы бунтаўшчага сялянства і казацтва, багатаўшчых галодных работнікаў. Па звестках выдання прафесара-эмігранта І. Курганова камуністычныя экспэрымэнты абышліся народам СССР у 110 мільянаў 700 тысяч чалавечых жыццяў (уключаючы 44 мільёны загінутых і неаралізаваных у выніку ўдзелу краіны ў другой сусветнай вайне, разважанай не без «міралюбыва» сталінскай палітыкі).

Так што размова можа ісці не толькі аб маральнай адказнасці. Палючы ў адпаведнасці з сумна вядомым 6 артыкулам Канстытуцыі СССР камуністычныя ўлады павінны былі абавязкова ўзяць на сябе адказнасць за ўсе здзяйсненыя пад яе кіраваннем злачынствы.

Філіялам, неаддзяльнай часткай, бавым атрадам КПСС заўсёды была Кампартыя Беларусі. З 1917 года яна ішла ў нагу з РКП: разважана снежаньскі (1917 г.) Усебеларускі кангрэс, не прыняла БНР, паклорыла прынята апартэнтную БССР 1919 г., праіснаваўшы два тыдні і потым адкінуўшы прац у імя інтарэсаў новаўзбудзенай большавіцкай імперыі. Гэта яна, КПБ(б), па-халусту маўчала, калі Рымскі імперскі дагавор 1921 г. паклаў ад Беларусі варты жалю да іх 6 паветаў. Гэта яна, КПБ(б), рыхтавала і праводзіла сталінскія «сенакосы» — рэпрэсіі супраць удзельнікаў і ідэяўшчых у 20—30 гады. Гэта яна, КПБ(б), рассяляла беларускае селяніна, ламала яму хрыбет. Гэта яна, КПБ(б) рыхтавала сваю народную незлічоныя кулацкія Гэтыя агенты разважалі захадзе — беларускіх выважалі рух, фізічна знішчалі КПБ і КСМЗБ, Работніцка-сялянскую Грамаду, аддалі ў кіруючы НКВС лепшых прадаўшчых заходнебеларускіх культурных і палітычных.

Давешняя большавіцкая машына рэпрэсій пазбавіла жыцця амаль 2 мільянаў жыхароў Беларусі (дададзім сюды тых, каго «спісалі на вайну»). На рахунку КПБ — паўрабаванне, паўзніччанае беларускае нацыянальнае культурнае — школа, тэатр, друкарня, літаратура, і іншыя культуры, якіх у гэтай краінавай акцыі ўзяла свой старт сённяшняя КПСС. Прыгледзіце тут і адзін з самых генацідных дакументаў XX стагоддзя — сакрэтны загад Леаніда аб правядзенні «рэвалюцыйнай меры» па ліквідацыі правадзяўчага духавенства (у выніку рэпрэсій падверглася каля 300 тысяч царкоўных служак). І тым жа адным падобным па сваёй канішчэскай сутнасці дакументам. У тэлеграме ад 10 студзеня 1939 года перадавалася: «ІК ВКП(б) распускаецца, што прымяненне сродкаў фізічнага ўздзеяння ў практыцы НКВС дазволена ў адпаведнасці з 1937 годам. ЦК ВКП(б) лічыць, што метады фізічнага ўздзеяння абавязкова прымяняць і ў далейшым... як зусім правільны і мэтазгодны».

Удмаўляе, дарэгі суайчыннікі: за 74 гадоўнага гадзі «пабудовы» грамадства, якое ідэалагічна вертапрахі гучна называлі «грамадствам пераможнага сацыялізму і камуністычнай перспектывы» (1), наша краіна страціла 66 мільянаў 700 тысяч людзей жыцця. Менавіта столькі аб'явілася палітыка і практыка гвалтоўнай калектывізацыі, валонарыскай індустрыялізацыі, масавых палітычных рэпрэсій. Да гэтага трэба дадаць людскія страты грамадзянскай вайны, ахвяры палітычнай «ваеннага камунізму», расстрэлы бунтаўшчага сялянства і казацтва, багатаўшчых галодных работнікаў. Па звестках выдання прафесара-эмігранта І. Курганова камуністычныя экспэрымэнты абышліся народам СССР у 110 мільянаў 700 тысяч чалавечых жыццяў (уключаючы 44 мільёны загінутых і неаралізаваных у выніку ўдзелу краіны ў другой сусветнай вайне, разважанай не без «міралюбыва» сталінскай палітыкі).

Далізім: перш за ўсё — за іх «завантар», за іх «адор», за КПБ. Менавіта дзякуючы КПБ, наша рэспубліка заблыла ў апошняй галы славы «апошту сталінізму», «Вандлі перабудовы», «запаветніку нінадрэушчыні». Пад эгідай і пры актыўнай палітычнай і матэрыяльнай — фінансавай падтрымцы КПБ, у прыватнасці не ідэалагічнага аддзела, такіх, а дазволі скажаць, друкаваных выданнях, як «Палітычны суб'ект», «Мы і вярэмя», «Славянскія ведомасці» распаўсюджвалі адруту большавіцкай чарнаспісчыні, лілі бруд антысэмітызму, селі канфрантацыю з дэмакратычнымі сіламі рэспублікі, ікавалі БНФ, парламенцкую апазіцыю, лепшых прадаўшчых творчай інтэлігенцыі рэспублікі.

КПБ мела самае непасрэднае дачыненне да вынікаў адноснай катастрофы ў адносінах да беларускага народа. Паслужыла і недзесяцігодня падтрымка з боку бюро ЦК КПБ гэткай істацыі — не выдалоў акт, не вынік часовай разгубленасці. Скажанае вышэй і той факт, што першы сакратар ЦК КПБ А. Малафееў выступаў, як вядома, адным з ініцыятараў «зняважэння парадку і дысцыпліны» шляхам увядзення ў краіне ваеннага становішча, — гаворыць, якраз аб адваротным, аб антыдэмакратычным, антынародным курсе КПБ, у прыватнасці яе ЦК і яго сакратарыята.

Путч правадзіў, карта гэкачэпістаў і іх памагатых з кіраўніцтва КПБ біта, дзейнасць Кампартыі рэспублікі рашэннем Вярхоўнага Савета прыпынена. Але малафеевы і чыкіны, замест таго, каб самарычычна прызначылі ў зробленых, прызначылі сваю віну і прынялі адэкватнае рэальнай сітуацыі рашэнне, спрыта мімікруючы, імікнуўшы рабышчым міну пры дрэннай гульні, абвінавачваючы ў «спрадэжы» — «кан'юктуршчыне», «непрыстойнасці», «несумленнасці» і іншых грахах сваіх крытыкаў (прачытаеце інтэрв'ю А. Малафеева, якое ён даў на днях карэспандэнту газеты «Вісцэрні Мінск» і якое надрукавана пад шытаўшчым «дэмагавічным загалоўкам» «Дэголія» — «Партія, а завтра — цэлы народ!»). Літар КПБ безапахісна заўважыла, што «ні з якога курса кампартыя рэспублікі не сварачылася», што яна толькі і думае пра тое, як лепш выкажыць і абараніць інтарэсы рабочага класа, як «рэформіраваць грамадства» (як КПБ яго рэфарміравала — народ добра ведае і помніць, пра гэта гаварылася вышэй).

І яшчэ шануюны А. Малафееў у сваім крывадушнім інтэрв'ю стражняна дбас як быццам бы за лёс 670 тысяч каванне, што суровую адказнасць за злачынствы, учыненыя партыяй, могуць неслі толькі асобныя яе кіраўнікі. На Нюрнберскім працэсе суб'ектамі кримінальнай адказнасці былі прызнаны калектывны ўдзельнікі: кіруючы склад Нацыянальна-сацыялістычнай рабочай партыі, гестапа, СД і СС. З той аднак, агарворкай, што толькі адна прыналежнасць да гэтай партыі яшчэ не дае падстаду для прыцягнення канкрэтных асобаў да судовай адказнасці.

Адзіна правільным, на нашу думку, рашэннем можа быць толькі роспуск знішчальнай сябе кампартыі і перадача ўсёй яе наарабаванай за гады маніпульнага панавання маёмасці тама, хто гэтую маёмасць ствараў — беларускаму народу. Тым больш, што на сённяшні дзень існуе вострая, назданная патрэба ў ішай, больш мэтазгоднай для карысці справы рэалізацыі гэтай маёмасці, — аб чым сведчыць у прыватнасці, надрукаваны гэтымі днямі ў «Народнай газеце» трывяны ліст яе галоўнага рэдактара, народнага дэпутата Беларусі Іосіфа Сярэдзіна (прыгледзіце тут жа свежыя ў памяці надрукаваны ў гэтай газеце ліст выкладчыка філалагічнага факультэта БДУ).

Такое рашэнне было б справядлівым яшчэ і тама, што яно адкрыла б магчымасць стварыць аднолькавыя стартыя ўмовы для палітычнай дзейнасці ўсіх партый, у тым ліку і партый з камуністычнай ідэалогіяй, якіх казаў пэц, «с Леаніным в башке». Партый, удакладнім, а не надзяржаўных структур з прэтэнзіяй на дыктат, на маніпульнае панаванне, на права быць «кіруючай і накіруючай сілай».

Любое іншае рашэнне, на наш погляд, тоіць сур'ёзную небяспеку для грамадства, для далейшага палітычнага развіцця нашай дэмакратычнай незалежнай Рэспублікі Беларусі. Вярнуўшыся да ранейшай дзейнасці пад новымі шыльдамі, валодаючы адпаведнай маёмасцю, структуры КПБ будуць мець магчымасць улічваць на ход падзеяў, рабіць усё ад іх залежнае для дэстабілізацыі палітычнай і сацыяльна-эканамічнай абстаноўкі ў рэспубліцы. Няма сумнення (пра гэта, у прыватнасці, красамоўна гавораць баявыя выступленні таго ж Чыкіна), што яны выкарыстаюць свой апошні шанец для таго, каб зноў прыбраць да сваіх рук рэальную ўладу. Дзея гэтай мэты яны выкарыстаюць і сумна вядомыя «метады барацьбы» кампартыі прыблытніцкіх рэспублік, ідэі якіх (кампартыі), усюмоўна, шчодраліся сваім багатым вопытам з А. Малафеевым падчас іх сяброўскай сустрэчы ў Менску напярэдадні жывенскага путчы.

Выкарыстоўваючы права заканадаўчай ініцыятывы, Цэнтральная Рада Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады прызначыла праз фракцыю БСДП у Вярхоўным Сацце Рэспублікі Беларусь праект адпаведнай паставы і прапануе разгледзець яго на нечарговай шостай сесіі Вярхоўнага Савета РБ.

Прынята па рашэнню пленума Цэнтральнай Рады БСДП 21 верасня г.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб парадку размяшчэння воінскіх фарміраванняў на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверенітэце Рэспублікі Беларусь, Законам Рэспублікі Беларусь «Аб асноўных прынцыпах наарадаўладдзя ў Рэспубліцы Беларусь» Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастаўляе:

1. Устанавіць, што перадыслакацыя ў межах Рэспублікі

Беларусь, увод і вывад з тэрыторыі Рэспублікі Беларусь часцей і злучэнняў Узброеных Сіл Саюза ССР, пагранічных, чыгуначных і будаўнічых войскаў, іншых воінскіх фарміраванняў, размешчаных на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, а таксама парадак увяду і вываду ўзбраення, ваеннай тэхнікі, вывад матэрыяльна-тэхнічных сродкаў, якія належаць ім, і іншай ваеннай маёмасці, ажыццяўляюцца ў парадку, што вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Гэту паставу ўвесці ў дзеянне з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г. гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб парадку праходжання ваенных збораў і абавязковай тэрміновай воінскай службы асобамі, якія прызываюцца з тэрыторыі Рэспублікі Беларусь

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверенітэце Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастаўляе:

1. Устанавіць, што асобы, якія прызываюцца на ваенныя зборы, а таксама для праходжання абавязковай тэрміновай воінскай службы з тэрыторыі Рэспублікі Беларусь,

пачынаючы з асенняга прызыву 1991 года, праходзяць ваенныя зборы і воінскую службу на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Асобы, прызываны на ваенныя зборы і абавязковую тэрміновую воінскую службу з тэрыторыі Рэспублікі Беларусь,

маюць права на добраахвотнае аснове праходзіць ваенныя зборы і воінскую службу за межамі Рэспублікі Беларусь толькі ва Узброеных Сілах Саюза ССР.

2. Гэту паставу ўвесці ў дзеянне з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г. гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб стварэнні Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверенітэце Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастаўляе:

1. Лічыць неабходным распусціць створанае Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь.

2. Даручыць Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь, Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

па пытаннях нацыянальнай бяспекі, абароны і барацьбы са злачыннасцю сумесна з камандаваннем Чырвонасцяжнай Беларускай ваеннай акругі, іншымі запіскальнымі міністэрствамі і ведамі

дамавамі да 1 лістапада 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прапановы аб структурных і прынцыпах будаўніцтва Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г. гор. Мінск.

Закон Рэспублікі Беларусь

Аб унясенні змянення ў артыкул 14 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб асноўных прынцыпах наарадаўладдзя ў Рэспубліцы Беларусь»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастаўляе:

Частку другую артыкула 14 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб асноўных прынцыпах наарадаўладдзя ў Рэспубліцы Беларусь» выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«Перадыслакацыя ў межах Рэспублікі Беларусь, увод і вывад з тэрыторыі Рэспублікі Беларусь часцей і злучэнняў Узброеных Сіл Саюза ССР, пагранічных, чыгуначных і будаўнічых войскаў, іншых воінскіх фарміраванняў, размешчаных на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, а таксама парадак увяду і вываду ўзбраення, ваеннай тэхнікі, вывад матэрыяльна-тэхнічных сродкаў, якія належаць ім, і іншай ваеннай маёмасці, ажыццяўляюцца ў парадку, што вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь».

4. Да прыняцця закона аб мытных і іншых заканадаўчых актах Рэспублікі Беларусь, якія рэгулююць мытную справу, на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

5. Да ўтварэння адпаведнай структуры Дзяржаўнага мытнага камітэта Рэспублікі Беларусь працы прадстаўляюць інтарэсы Рэспублікі Беларусь па мытных пытаннях з замежнымі краінамі і міжнароднымі арганізацыямі Мытны камітэт СССР.

6. Гэту паставу ўвесці ў дзеянне з моманту прыняцця.

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастаўляе:

Частку другую артыкула 14 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб асноўных прынцыпах наарадаўладдзя ў Рэспубліцы Беларусь» выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«Перадыслакацыя ў межах Рэспублікі Беларусь, увод і вывад з тэрыторыі Рэспублікі Беларусь часцей і злучэнняў Узброеных Сіл Саюза ССР, пагранічных, чыгуначных і будаўнічых войскаў, іншых воінскіх фарміраванняў, размешчаных на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, а таксама парадак увяду і вываду ўзбраення, ваеннай тэхнікі, вывад матэрыяльна-тэхнічных сродкаў, якія належаць ім, і іншай ваеннай маёмасці, ажыццяўляюцца ў парадку, што вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь».

4. Да прыняцця закона аб мытных і іншых заканадаўчых актах Рэспублікі Беларусь, якія рэгулююць мытную справу, на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

5. Да ўтварэння адпаведнай структуры Дзяржаўнага мытнага камітэта Рэспублікі Беларусь працы прадстаўляюць інтарэсы Рэспублікі Беларусь па мытных пытаннях з замежнымі краінамі і міжнароднымі арганізацыямі Мытны камітэт СССР.

6. Гэту паставу ўвесці ў дзеянне з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г. гор. Мінск.

Погляд

I духоўнасці вечнасць...

Колькі разоў ужо адзначалася велзарнейшае ўздзеянне на чалавека культавых будаўняў. Заходзіў веруючы ў любы храм і стаў, зачараваны, усёй душою ўспрымаў словы і спевы святароў. І асабліва вялікім уздзеянне было на сялян, якія прывыклі жыць у звычайных хатах, для якіх наведанне царквы ці касцёла было сапраўдным светлым імгненнем пасля цяжкай працы.

На доўгі дзесяцігоддзі большасць савецкіх людзей была пабудавана матэматыкай наведання храмы. Успомніце, як у час вялікіх царкоўных сятаў райкамы партыі

і камсамола арганізавалі сапраўднае паліванне на моладзь, якая імкнулася ў царкву ці касцёл. Відаць, «будуны камунізму» непатрэбна была духоўнасць. Гапоўнае, што ад яго патрабавалася, — выконваць лёсавызначальныя чарговыя партыйныя з'езды. Але час мяняецца. Рэстаўруюцца касцёлы і царквы, будуцца новыя. Партыя, якая вяла бізлітасную барацьбу з рэлігіяй, разгромлена.

Народ стане больш духоўны!
Сяргей ПЛІТКЕВІЧ.
Фота аўтара.

Колонка Павла Якубовіча

Генерал Кобец владае маскіровкой

Незаменимых, конечно, нет. Тем не менее подчас чересчур многое зависит от одного человека. Вот, скажем, наша история. Разве не сказало на ней административный гений Сталина, который сумел так поставить дело, что страной десятилетиями управляли люди полуграмотные, но волевые и решительные. Куда они завели страну, сегодня видно.

Так что не будем преуменьшать роль личности. А вследствие этого заинтересованно поглядим на некоторые факты новейшей истории.

Мы — сейчас суверенная республика. Но по неистребимой привычке глаз и ухо пока еще настраиваются на московскую волну, а разум выискивает stodичный новостям. После государственного переворота поводов для раздумий много. Появились новые лица, к власти пришли ранее малоизвестные люди. Дай Бог, чтобы все они стали государственными мужиками, способными управлять некой великой, а сейчас совершенно смятенной и растерянной страной.

А что еще остается, кроме благих пожеланий?

Подождем.

Меня волнует все, что сегодня происходит с армией. В этой, некогда самой мощной, но глубоко «законоспирированной» структуре сегодня происходят события, которые завтра могут иметь большие последствия для нас всех. Люди в погонах нервничают, беспокоятся за свою судьбу, ждут с моря погоды. Сказать, что это ненормально, значит выразиться чересчур мягко и осторожно. Армия не должна быть послушной игрушкой в чьих бы то ни было руках и находиться в положении девицы на выданье.

В Латвии некто Лайс, один из руководителей деятелей «национально-освободительного движения», сказал, обращаясь к русским (а это и украинцы, и белорусы, и, естественно, армяны):

— Вы для нас не граждане второго сорта. Не беспокойтесь. Вы — никто!

Эти слова, разумеется, можно и не принимать во внимание, но игнорировать подобное тоже нельзя. Прибавьте ко всему этому угнетенное состояние командиров, которые проходили службу в Закавказье, в Молдове, в Туркестанском военном округе, и даже не обладая фантазией, сможете легко догадаться о настроениях, которые царят в так называемых досах — домах офицерского состава.

А наша Беларусь?

Пришедшие из Восточной Европы войска дислоцируются в междоузлиях, офицеры живут в плохих условиях, их дети ходят в плохие школы, а жены сидят без работы. Скоро предстоит принять новые части из Польши и Германии.

Куда?

Меж тем военные училища по инерции «гонят» молодых лейтенантов, а бесчисленные танковые полки и бомбардировочные эскадрильи нуждаются в новых офицерах.

Войскам грозит сокращение. Слово «грознат» я выделил потому, что многим предстоит принять трудное решение. Надо понимать, насколько это болезненно для людей, умеющих с первого снаряда поразить мишень, но морально не готовых «трещать» лет назад все сначала.

А новых людей, таких, например, как готовность государства выделить каждому желающему увольнительный офицеру пять годовых окладов для предоставления льготной ссуды в банке на строительство своего дома пока, увы, не слышно. Вполне возможно, что все опять будет оставлено на откуп военным кадрам как оттам-командирам.

А тут уже наступит время, черт знает для общества, которое пополняет десятки тысяч молодых людей, имеющих один-единственный навык «работать на поражение».

Никого не хочу пугать. Хочу, чтобы задумались. Сейчас много говорят о белорусском войске. Конечно, оно необходимо, ведь Союз развалился, и не понимающие этого люди хитрецы, либо дураки. Но создание собственных «Вооруженных Сил» — штука тонкая. Ведь, как показывает мировая практика, человек с ружьем может стрелять не только в сторону «внешнего» врага, но и нередко науськивается на врагов «внутренних». Значит, — самое главное, чтобы войска подчинялись не какому-то особому значительному лицу, будь это Президент, либо Председатель Совета Министров, а коллективному законодательному органу вроде Верховного Совета.

Кажется, это совершенно естественный ход размышлений для тех, кто сейчас занимается вопросами будущей армии. Но уже сейчас очевидно, что иметь подчиненную силу хотят заполнить многие.

Все это актуально и потому, что в республике дислоцируется колоссальный по своей мощи военный округ под командованием А. Костенко. С учетом этого обстоятельство надо ли сегодня думать о каком-то еще одном «войске», если сейчас на нашей территории уже есть танковые армия, общевойсковые дивизии, ВВС и ПВО. Может быть, с учетом разумной «достаточности», посредством переговоров с Министерством обороны мы могли бы «сократить» путь создания армии Республики Беларусь? Конечно, вряд ли нам необходима такая исполнительная мощь, содержание которой просто немисливо для нашей будущей государственной казны. Но с учетом стратегических, геополитических факторов, с учетом интересов Союза и республики готовая и прекрасно функционирующая структура БВО может стать основой для нашей армии.

А иначе, что же?

«Свое» войско, части и подразделения Центра на Беларуси, внутренние и пограничные войска, да еще национальная гвардия и ОМОН? Не слышим ли мы много народа в военной форме будет маршировать по новой, демократической Беларуси? Этак мы можем стать «пугалом» для своих соседей. Или кто-то всерьез намеревается начать новую жизнь — «с нуля» на многих фронтах?

Кроме того — стои ли вообще изобретать велосипед? Нам нужна национальная гвардия? Если нужна, то надо ли сегодня, как поспешил заявить об этом некто из штаба (?) национальной гвардии, формировать ее только из «национально-своякомых вою»? При всем уважении к этому вопросу, хочу заметить, что национальная гвардия — это не «Талка» и главный критерий должен заключаться не в «своякомости», а в более значительных, в том числе и профессиональных факторах. Само собой, что прежде чем создавать любую «гвардию», надо подумать над ее предназначением. Если кто-то хочет организовать штурмовые отряды для охраны своих митингов, то ирония заключается в том, что иногда мышка, за более привлекательный кусок мяса, съедает кошку.

Что же касается чисто профессиональных аспектов, то в Витебске стоит знаменитая воздушно-десантная дивизия, которой командует генерал, народный депутат Белоруссии Е. Бочаров. Практически два года дивизия входила в состав КГБ страны, она укомплектована высокой пробы профессионалами, и, как мне известно, подавляющее большинство ее офицеров готовы присягнуть на верность Беларуси.

А как она проявила себя во время путча? — слышу я голоса читателей, — говорят, что...

Вот именно — говорит. Генерал Кобец сразу же после переворота дал много интервью. Почти везде он говорил: «Самое опасное случилось, когда в Москву входила Витебская дивизия». Газеты поверили на слово Кобец и вместе с ним попали в пропал. Витебская дивизия не вошла в Москву, а продолжила заниматься боевой учебой. На Москву шла Тульская дивизия. Но тем, кто ее вел, пришлось усиленно маневрировать, разрываясь между Язовым и Ельциным. Впрочем, до горячих дел десантника так и не довелось опуститься, зато в искусстве маскировки они показали себя молодцом. Для того, чтобы «запутать» Ельцина, и Варенникова, они придумали Витебскую дивизию, справедливо надеясь, что в любом случае поступают правильно.

Эта весьма безразличная «маскировка» высококопированных военных, которые сегодня занимают ответственные посты в новом Министерстве обороны СССР (вот почему, уважаемый читатель, я начал эту статью с разговора о роли личности), болно ударила по чести Бочарова и его офицеров. Прошедшие афганскую мясорубку, далекие от сужающегося десантника, решили подать в суд, чтобы заставить честное имя своей дивизии. В истории Вооруженных Сил СССР, по-моему, это единственный случай. Впрочем, Кобец не торопится в зал суда, хотя газеты, допустившие дезинформацию, уже извинились.

Но, видимо, это не стоило важно. Главное, что есть такая дивизия, такой командир, который уже завтра мог бы начать мероприятия по организации национальной гвардии, или как там еще называть эти части. И это, на мой взгляд, помогло бы избежать многих ошибок в деле и важно, и ответственным.

Хочу сказать

Люди, спасайте землю!

Мне хочется показать прямую взаимосвязь между собственностью на землю и экологией. Ведь состояние окружающей среды в республике катастрофическое. Пора во весь голос закричать: «Люди, спасите землю!»

Начало всему положило нерациональное применение химических удобрений и ядохимикатов. Их использование с 1960 по 1991 год увеличилось в 25 раз. Несовершенная технология внесения вынуждает превышать допустимые нормы. По оценкам специалистов, 25 процентов азотных, 33 — калийных удобрений смывается в водоемы. Только 10 процентов пестицидов приносит эффект, а остальные — отравляют почву.

Любое воздействие на природу имеет негативное последствие — это подтверждается на примере медиаторов. Строительство и нерациональная эксплуатация медиаторных систем привели к пересосу одной трети площадей. На них активно инвазируют торфяники за счет минерализации и ветровой эрозии. Кроме того, осушительные системы способствуют быстрому проникновению удобрений в грунтовые воды.

Особый вред экологии нанесла советская гигантомания. Эксплуатация многочисленных крупных животноводческих комплексов, не имеющих (или неэффективно действующих) очистных сооружений, дает ежегодно 22 млн. тонн жидких и твердых стоков. Уже сейчас 16 тысяч гектаров земли используются как поля орошения этих стоков, в перспективе для этих целей потребуется 30 тыс. гектаров. Как правило, поля фильтруют стоки очистных сооружений не имеют обочинированной подстилки, отсюда — активная минерализация грунтовых вод.

Здесь речь идет о земле. Но выбросы промышленных предприятий тоже не улетают в космос. Ежегодно 3 млн. тонн их отравляют почву и воду. Землю, особенно леса, захватывают различные бытовые и промышленные отходы. А среди них 140 тыс. тонн высокотоксичных. В районе Солигорска уже скопилось 450 млн. тонн солей, отходов калийного производства, их площадь превышает 15 квадратных километров. Засоленность грунтовых вод здесь

полностью вывела подземные источники водоснабжения.

Все эти элементы загрязнения, действуя комбинированно, еще более усиливают неблагоприятное воздействие на окружающую среду. Почвы республики давно представляют угрозу для человека и животных. Все больше продуктов питания использовать опасно. Они заражены пестицидами, радионуклидами, нитратами, солями тяжелых металлов. Медики считают, что 20 процентов заболеваний обусловлено неблагоприятной экологической ситуацией. Детская смертность у нас в 2,5 — 5 раз превышает показатели развитых стран.

Особую тревогу вызывает состояние пресной воды. Уже теперь практически все поверхностные воды опасны для живых организмов и человека. Активно загрязняются подземные воды — наш последний источник. В сельской местности половина колодезев имеет воду, непригодную к употреблению. В некоторых местах загрязнение подземных вод достигает 20—40 м глубины. Там нет условий для самоочищения и загрязнение может сохраняться сотни лет.

Безхозяйственность и безответственность существующей системы приближала нас к край пропасти. Даже без учета черноты последствий перед нами стоит проблема выживания. А в черноты пропасти уже по-прежнему падают, селят и убоируют. И выполняют госзаказ. Эксперимент по определению живучести белорусского народа продолжается.

По проблеме экологии почти нет литературы. До 1988 года статистическая информация о состоянии окружающей среды была закрытой. Нет в достаточном количестве и надежных приборов, определяющих качество продуктов, воды, лесных пород. Люди спокойно живут, болеют, умирают: никакой паники.

По сути, нынешняя система беспечна. И никакие меры, предпринимаемые этой системой, не спасут положение. Ее надо менять. Земле и стране нужен хозяин. Хозяином земли должен стать Человек, а хозяином страны — Закон.

Евгений ЛУГИН,
председатель Белорусской
Крестьянской партии.

Мы — не рабы, рабы — не мы?

Як бы чаго не выйшла?

Як вядома, мясцовая газета існуе для таго, каб асвятляць мясцовае жыццё, у тым ліку і палітычнае. Аднак наша раённая газета «Слава працы» не адважваецца друкаваць нічога, акрамя афіцыйных паведамленняў. Каго баіцца рэдактар? І каго баіцца раённыя кіраўнікі, што не асмельваюцца адкрыта заявіць аб сваіх сённяшніх палітычных поглядах?

Больш таго. Кіраўніцтва раённай газеты ці то само, ці то па камандзе якое-небудзь падполнага правальра выкарапіла пры друкаванні рашэння сесіі гарадскога Савета народных дэпутатаў прычыны палажэння, якія мы павінны былі давесці да ведама ўсіх гараджан. Заўважце: ра-

шнне органа дзяржаўнай улады па сваёму разуменню крэсліць нейкі аналіз. Ацэнку гэтай дзеянню трэба было б даць раённай пракуратуры.

Паловацца рэдакцыя і публікацыі звароту да насельніцтва аб уварэнні дэмакратычнага руху.

Не павіна ў нас быць ні старых, ні новых цензураў. Людзі павінны мець магчымасць выказацца незалежна ад палітычных поглядаў. Людзі маюць права ведаць, што адбываецца. Але ў нас на Капыльшчыне ведаць не заўсёды. Рэдактар усё яшчэ баіцца. Каго?

Барыс БАГДАНОВІЧ,
старшыня Капыльскага
гаравета.

Московские

новости

Нарвались на скандал

Известный многим нашим водителям милиционер «паучок», обычно тащущий где-нибудь за углом или бургомком для ловли нарушителей правил уличного движения, недавно преподнес в одном из районов Москвы крупный международный скандал.

«Паучок» задержал «Волгу» с дипломатическими номерами за какое-то пустячное нарушение. Патрульный вдруг учуял запах спиртного у водителя. Это послужило поводом для принудительной доставки иностранного подданного в отделение милиции. Милицейская традиционная грубость возмущила ливийских граждан. Произошла потасовка. Естественно, гостям досталось на орехи.

Милиционеры не занимаясь милиционером не занимаясь, вдобавок на проштрафившихся на деле нарушителей, изыли документы.

Когда в отделение милиции прибыл генеральный консул Ливийской Арабской Джамахирии в СССР, задержанные сотрудники посольства обвинили милиционеров в похищении у них валюты.

Традиционная грубая работа наших стражей порядка обиделась, наверное, казне Москвы непредвиденными расходами в СКВ. Прокуратура ведет проверку актов.

Леонид ЛЕОНОВИЧ.

Жизнь, как она есть

Добраночь вам, мужики!

Обычно на вечерние посиделки мужики с нашей улицы собираются примерно в одно и то же время. Сегодня первым подошел мой сосед Иван. Был он не здешним. Побродив по свету, купил опустевшую после смерти деда Романа хату и обосновался. Дальше двинуться никак не захотел, потому что человек, как и дерево: чем чаще его пересаживают, тем быстрее засохнет. Так он считает.

Иван садится рядом, глубоко затягивается. Мы вместе начинаем наблюдать, как приближаются Сергея Романовича и Николай Дырман.

Где-то подползли, — определяет их состояние Иван, а потом угадывает подошедших одноклассников с сигаретами.

Николай мурло качает головой: — Во, теперь и это дефицит. Хорошо, что Олесь не дожид до такого горя, дабы он Советской власти прикурить.

Олесь — его отец. С фронта вернулся с орденами и без ноги. Умевший мужик был на нашей улице. Газет выписывал столько, сколько вся улица в шестидесятые годы. Но для местных властей он со своим критическим взглядом на жизнь был поперек горла. Чем только ни занимался Олесь, кем ни работал, куда ни ездил, где только он ни оставил следы ввоз-

дей, вбитых в его костыли. Помер от странного запоя. Бывало, когда выпьет, кричит: «Разве я за это кровь проливал?». И тряс пустым стаканом над головами притихших мужиков.

Сергея закуривает, говорит с обидой в голосе: — И что за народ пошел? Если бы мне когда сказали, что у нас такое будет, да ни в жисть...

— Чего не поладили? — спрашивает Иван.

— Все поладили, но так ведь нельзя, не по-людски. Не скрываю, я выпить люблю, на свои, заработанные.

— От радиации помогает. — Может быть. Но сегодня я не пил бы, так Матвей Наварич подговорил. У него на тракторе привод полетел...

Все разговоры мужики заскучно начинают с выпивки, потому что сами часто в подпитии. Моя мать нет-нет да и вспомнит, что при Польше, в 1939 году, мужики пили куда как меньше, по очень большим праздникам — стоила водка невероятно дорого, делили ее чуть ли не по капле. А в 39-м году, когда пришли Советские, красноармейцы научили нашу деревню гнать самогон. С тех пор и не оставяет самогонный аппарат. Усю войну гнали: полили себе требовали, партизаны — себе.

После войны самогонная ка-

русьель раскрутилась еще пуще: земля из-под мужика вывалилась, и он как на льду оказался. Вот и спивается. Как говорит мой сосед Петр Дубынич: «Мы же не работаем, мы батрачили». А батраки спокоен веку пили. Хозяин — другой разговор. Он не пил и пить не будет».

Все молчат. Сколько ни выплескивают по вечерам горячи мужики, а ее не убывает.

По улице с ревом проносятся рефрижератор. Свет его фар отбрасывает на заборы длинные, худые тени мужиков. — Что уж этот здесь возит? — Николай замученно смотрит автомобилю вслед.

«Черный череп», — отвечает Сергей и щелкает себя по горлу.

«Черным черепом» село прозвало денатурат. Теперь и его нигде не достать — пьют все, что горит, что не по валист.

Громко лает Антонов кобель. Лает с надеждой, что его подержат. Но собаки молчат. Тишина...

— Пора по домам, — говорит Иван. — Завтра вкалывать да вкалывать.

Мужики прощаются и медленно идут каждый к своему двору.

Добраночь вам, мужики!
Николай ЕЛЕНЕВСКИЙ,
Лунинский район,
д. Лунин.

Канферэнц-зала

I пайшлі мы ў людзі?..

Самая папулярная і цікавая суперінтэру? «Хто з'еў нашу смерць Саюза, нарэшце, аллага. На змену яму зараз пераходжае суб'ектам былой Федэрацыі паўстае не менш складанае — дае ж узяць тое мяса? Ці зможам мы выжыць пасля, выйшаўшы з вялікай турмы народаў на волю? Аб гэтым і вялася размова ў час сучасны беларускіх журналістаў з першым намеснікам Старшыні Савета Міністраў рэспублікі Міхаілам МЯСНІКОВІЧАМ.

Становішча ў эканоміцы рэспублікі, па інфармацыі віз-прэмера, застаецца вельмі дэжым. Рэзка падае аб'ём вытворчасці, асабліва ў хімічнай прамысловасці. Асноўная прычына — перабоі з пастаўкай сыравіны з іных рэгіёнаў краіны. Больш таго, многія братнія рэспублікі, стаўшы на шлях самостыйнасці, адразу ж паднялі ціны на сыравіну, што для індустрыяльнай Беларусі было сапраўдным «ударам пад лям». Напрыклад, павышэнне ціны на сыравіну нафтаў РСССР на 14 рублёў за тону абшлюс нашай рэспублікі ў 280 мільянаў рублёў дадатковых затрат. Зрэшты, павышэнне ціны на «чорнае золата» не зняло праблемы яго аэфіцыту. Так, для прамысловай перапрацоўкі прадпрыемствам рэспублікі ў будучым годзе спатрэбіцца 38 мільянаў тону нафты, пак'ль што з Расійі ёсць дамоуленасць на 29 мільянаў тон.

пытання эпохі «параду мяса?» пасля палітычнай смерці Саюза, нарэшце, аллага. На змену яму зараз пераходжае суб'ектам былой Федэрацыі паўстае не менш складанае — дае ж узяць тое мяса? Ці зможам мы выжыць пасля, выйшаўшы з вялікай турмы народаў на волю? Аб гэтым і вялася размова ў час сучасны беларускіх журналістаў з першым намеснікам Старшыні Савета Міністраў рэспублікі Міхаілам МЯСНІКОВІЧАМ.

Нямала праблем у нас і з нарыхтоўкай збожжа, асабліва пшаніцы і фуражных культур. Відавочна, многія саюзнаыя рэспублікі не змогуць працягнуць без Беларусі, але і мы без іх таксама. Замежны рынак, мяркуючы па паведамленню Міхаіла Мясніковіча, усёй прамысловасці рэспублікі яшчэ «не па зубам». І калі па ўнутраных цінах Беларусь мае дадатнае сальда ў 7,4 мільярда рублёў, то ў сусветных цінах гэты паказчык адмоўны і складае 167 мільянаў долараў ЗША. Гэдавы эксартны патэнцыял рэспублікі ў сусветных цінах прыкладна 1 мільярд 600 мільянаў долараў, а калі перавесці ў сусветныя ціны, то ўдвая менш. Дарэчы, на плячы Беларусі, як і іншых рэспублік былога СССР, будзе ускладзена і знешняя запаванасць Саюза.

Няма надзеі і на «залаты запаш» былой імперыі. Зараз там засталася каштоўнасцей усяго

на некалькі дзесяткаў мільярдаў рублёў. На бескалупнае жыццё ўсіх пятаціцца былых скарб, вядома, не хопіць. Трэба выбірацца з крызіснай «ямы» сваімі намаганнямі. Нават на прадпрыемствах замежных фундацый разлічваюць пакуль не прыходзіцца. У нас няма законаў, якія б абаранялі права ўласнасці ішмазменных капіталаўладальнікаў. Хоць, па антымільніцкаму прагнозу Міхаіла Мясніковіча, дзеляваць людзі з-за мяжы ў хуткім часе пачнуць асвойваць беларускі рынак.

Вось такая нам засталася спадчына. Адно толькі крыху сучаснае, што насельніцтва працавітэй Беларусі па ўзроўню сярэдняга заробку літаральна за некалькі апошніх месяцаў перамясцілася з 7—8-й прыступак саюзнага п'едэсталу дзесяці на другое. Зараз на ашчадных кніжках жыхароў рэспублікі калі 16,7 мільярда рублёў.

Як паведаміў Міхаіла Мясніковіч, нас зноў чакае павышэнне ціны. Толькі зараз яно не будзе такім шокавым, як у красавіку, а больш мяккім і асяцяржым...

Мікола ДЗЯБЕЛА.

Факт для

роздуму

Закон напісаны. А ці прачытаны?

Закон «Аб Дзяржаўным сцягу Рэспублікі Беларусь» быў прыняты 19 верасня 1991 года. Закладаў пункт яго гучыць так: «Гэты Закон уступае ў дзеянне з моманту яго прыняцця».

І вось 26 верасня — званок у рэдакцыю з Гомеля. Пенсінер Юрый Волгін абурэацца: «У нас над дзяржаўнымі ўстановамі — абласным і гарадскім Саветамі — развіваюцца ўсё тыя ж чырвоныя, сярапаста-малаткастыя сцягі. Выходзіць, Закон пісаны не для Гомеля?»

«Усё павыліна», — паведаміў нам кіраўнік спраў аблыканкама Рыгор Ганчар. — Няўправа выйшла са сцягамі. Зараз ішым бел-чырвоная-белы. Хутка замянім».

Калі такая «праблема» распытваецца амаль на дзесяціх, то я, як будучы вырашаць на больш складаных?

Моцная, відаць, улада ў Гомелі.

Юрый СЕКУНДА.

Память

Был такой комбриг Родионов

На видном месте Ушачского кладбища, рядом с могилами прославленных защитников Отечества, состоялась церемония перезахоронения останков восьми партизан. В их числе — комбриг, уроженец Осиповичского района Владимир Гиль. Имя этого человека, известного в годы войны под псевдонимом Родионов, вспоминали не часто и по-разному. Для одних он был героем-патриотом, для других — предателем Родины. Могила его затерялась...

Раненный в первые дни войны, выпускник Академии имени Фрунзе, подполковник Владимир Гиль попал в плен. Находясь в немецком лагере, Родионов (так он себя называл) соглашался возглавлять добровольную «Дружину» из советских военнопленных, готовых сражаться на стороне Германии. Истинную цель своего поступка — повернуть оружие против оккупантов — Гиль-Родионов поначалу сообщил лишь самым надежным людям — пленным советским офицерам, с которыми был знаком еще до войны...

Летом 1943 года, когда Пер-

вая русская национальная бригада разрослась до 3 тысяч человек, ее командир, установив связь с белорусским патристическим движением, повел своих бойцов на немецкие гарнизоны. Так появилась Первая антифашистская партизанская бригада, сыгравшая серьезную роль в борьбе за освобождение республики. Именно это формирование, состоящее в основном из кадровых офицеров и опытных солдат, шло впереди при прорыве мощнейшего гитлеровского окружения в Ушачском районе. Сам Гиль-Родионов возглавлял штурмовой отряд. Блокаду удалось прорвать, но и потери партизан были огромными. От тяжелых ран, полученных при штурме, Владимир Гиль умер.

С большим трудом, но все-таки удалось найти могилу комбрига бойцам двух отрядов — «Поиск» из Витебского ПТУ 196 и «Рубеж» из Запорожья. Молодым энтузиастам помог в этом бывший партизан Г. Марков. Он прошлся со своим командиром в мае 1944 года и вновь хоронил его через сорок семь лет.

Сергей БУТКЕВИЧ.

ЗАРУБЕЖЬЕ

ТАСС • ИАН • «Инфо-нова»
«Народная газета»

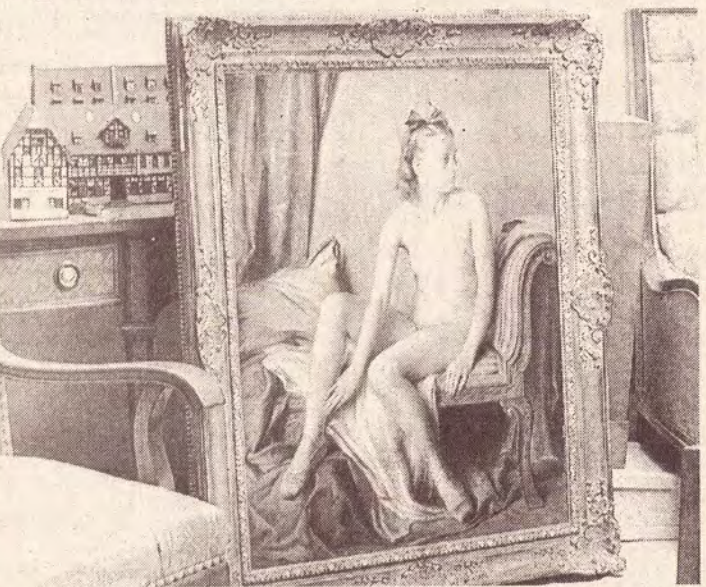
Изддержки НТП

Брюссель.
Несколько «пробки» в часы пик, переполненные горячие газы, колебания отношения жителей стран «Общего рынка» к легковому автомобилю, который до сих пор рассматривался ими как одно из основных благ цивилизации. Это явствует из результатов исследования, опубликованного в бюллетене комиссии европейских сообществ (КЕС) «Евробарометр», 73 процента опрошенных высказались за преимущественное развитие в городах общественных видов транспорта и только 14 процентов заявили, что власти должны в первую очередь бороться с неудобствами владельцев индивидуальных автомобилей.

Каковы причины такого из-

менения настроений в пользу метро, трамвая, автобуса? По оценке 56 процентов жителей стран сообщества, условия движения в городах, где они проживают, стали «невыносимыми». Причем большинство из них (44 проц. против 40) убеждены, что технический прогресс — строительство скоростных магистралей, создание экологически чистых автомобилей — не способен радикально решить проблему. Наибольшее число сторонников у тех, кто добивается расширения сети общественного транспорта. Этот вариант поддерживают 80 процентов опрошенных. 71 процент считает необходимым введение ограничений на пользование индивидуальными автомобилями в городских зонах.

Культурный «хлам» третьего рейха

В разгар второй мировой войны Гитлер как-то сокровенно сказал, что «для него нет выше привилегии, чем играть роль патрона в искусстве». Взгляды фюрера наиболее ярко воплотились в почитании национал-социалистического реализма, которое зародилось и развивалось в Германии. Об этом сейчас мало кто помнит. Видимо, потому что, ницего ценного национал-социалистический реализм в мировую культуру не привнес. Иначе не забылись бы имена его наиболее ярких представителей художников Иво Селинджера, Герхарда Лебенберга, любимица фюрера Адольфа Зиглера, скульптора — Арио Брекеера.

Последний раз произведения перечисленных творцов видели свет в 1937 году на выставке великого германского искусства, устроенной вскоре после экспозиции в Мюнхене, на которой нацисты хотели показать умирающий вид живописи и скульптуры или, как он

был назван ими, дегенеративное искусство. К нему фюрер причислил Макса Бекмана, Макса Эрнста, Марка Шагала, Оскара Кошуту, Эрнста Кирхнера. И вот 46 лет спустя одному из немецких журналистов удалось побывать в запасниках Мюнхенского министерства финансов, где он и обнаружил 600 картин третьего рейха и кучу скульптур. До сих пор никто не знает, что с ними делать. Распорядиться — могут попасть в те руки. Уничтожить — такая же неслеслообразность, все-таки документ немецкой истории. И выставить никто не решается — художественную ценность эти произведения не представляют. Так и пылятся они в запасниках министерства, как пустой хлам, да и только. Своего рода китч эпохи одного из видов тоталитаризма.

НА СНИМКЕ: картина Адольфа Зиглера, по мнению Гитлера, лучше остальных воплотивших идею женской красоты.

Фотохроника ТАСС.

«Добрались» до Солнца

ТОКИО.
«Широкое использование солнечной энергии — основное направление в поисках решения энергетических и экологических проблем человечества», — считают участники открывшейся в японской столице международной конференции по использованию солнечной энергии. В центре ее внимания — перспективы создания высокоэффективной техники и технологий, позволяющих расширить использование энергии Солнца для повседневных нужд людей. Именно экологически чистая солнечная энергия рассматривается японским правительством как наиболее перспективный вид энергии, отметил на конференции начальник управления

правления министерства внешней торговли и промышленности Японии Тэити Ямамото. Она поможет решить как стоящие перед страной экологические проблемы, так и восполнить рост потребности в энергии. Поэтому основной задачей является разработка новых технологий и техники, позволяющих использовать «чистую» энергию в повседневной жизни, подчеркнул он. По заявлениям же американских участников, уже к началу следующего века будут созданы эффективные, недорогие, доступные каждому солнечные батареи, которые смогут заменить имеющиеся в настоящее время традиционные источники энергии.

Леонид ФАДЕЕВ.

ВАС ПРИГЛАШАЕТ

Белорусский ордена Трудового Красного Знамени
государственный университет имени В. И. Ленина!

Факультет довузовской
подготовки и профориентации
молодежи

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ СЛУШАТЕЛЕЙ
НА ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
(заочная форма обучения)

ПО СПЕЦИАЛЬНОСТЯМ: математика, прикладная математика, физика, радиотехника, химия, биология, география, история, право, русский язык и литература, белорусский язык и литература, журналистика.

ПРИЕМ — ПО ИТОГАМ СОВЕЩАНИЯ
НА ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ ПРИ-

нимаются:
• рабочие, колхозники и служащие всех отраслей народного хозяйства республики, имеющие стаж практической работы не менее одного года и намеренные продолжить образование;
• учащиеся школ, где они работают после окончания общеобразовательной школы, профессионально-технического училища или среднего специального учебного заведения;
• военнослужащие срочной и сверхсрочной службы, уволенные в запас из Вооруженных Сил СССР по направлениям (рекомендациям) командования воинских частей.

Независимо от стажа работы на подготовительное отделение могут поступать:
— лица, принимавшие в 1988—1989 гг. участие в работе в зоне эвакуации или занятые в этот период на эксплуатации и других работах на Чернобыльской АЭС (в том числе на направлении или командировании), включая военно-

служащих и военнообязанных, призванных на специальные сборы и привлеченных к выполнению работ, связанных с ликвидацией последствий этой катастрофы, в соответствии с Законом Республики Беларусь «О социальной защите граждан, пострадавших от катастрофы на Чернобыльской АЭС»;

• военнослужащие, уволенные в запас по состоянию здоровья или имеющие «Свидетельство о праве на льготы»;

• инвалиды I и II групп, которым, согласно заключению врачебных трудовых экспертных комиссий, не противопоказано обучение в вузе и которые могут посвятить занятиям;

— дети — сироты и дети, оставшиеся без попечения родителей.

Поступающие подают заявление на имя ректора, направление на подготовительное отделение, документ о среднем образовании (подлинник), копию трудовой книжки, 6 фотографий (3х4 см), медицинскую справку. Прием документов — с 22.00. Ленинский проспект, 4, БУ имени В. И. Ленина, факультет довузовской подготовки и профориентации молодежи. Тел. 20-85-39 и 26-45-04.

РЕНТОРАТ.

Віншуем!

Гартаванне сэрцам

Нілу ГІЛЕВІЧУ—60

Чытаючы і перачытваючы паэтычныя творы Нілы Гілевіча, прыходзіш да высновы, што паэт умее іх гартаваць на тым душэўным агні і пры той, калі так можна сказаць, высока ўзнятай тэмпературы, перад якой не можа ўстаяць аніякі непатрэбны і тупаплаўкі матэрыял, тая слоўная руда, пра якую ў свой час гаварыў Ул. Маякоўскі. І ў выніку з-пад прапа-этычнага чыстага сэрэбра паэтычных радкоў. Не, не з-пад пяра. Гэтыя па-крынінныя чыстыя і святлістыя радкі льюцца, віруюць, ідуць ад сэрца і з-пад сэрца. Яны гартуюцца на агні высокага душэўнага напалу, уважаны і вывераны ўсхваляваным, паграмадзянску мужным і бескампрамісным сэрцам паэта, пры той высокай культуры і кругазоры, якім валодае Ніл Гілевіч. Пры гэтым радкі як бы матэрыялізуюцца і становяцца такімі, што іх, здаецца, можна адчуць фізічна. Стараецца дзіўнае ўражанне, што яны ўжо існавалі і даўно — не дзе ў прыродзе самі па сабе, паэт шчасліва падгледзеў, заўважыў іх і перанёс на паперу.

На самай жа справе, такой дасканаласці паэты ўдаецца дасягнуць, дзякуючы зайдзронаму ўменню, а, магчыма, і сваёй творчай манеры, адсечы ўсё лішняе і неістотнае, як гэта робіць скульптар, і пакінуць самае галоўнае і характэрнае пры абмаляванні характара лірычнага героя, той ці іншай харызмы прыроды. Вершы набываюць зграбнасць і нават графічнасць, звонкую прызматычнасць і законнасць паэтычнай думкі.

Ніл Гілевіч звяртаецца да фальклора, які можа спаткалі творчасці таго артыстычнага калектара, які можа спаткалі смугу па-дзясонаму і непаўторнаму слову-самашэў у любую пару дня і года. Ён і сам умее адшукваць гэта чарадзейнае слова, якое зае, пералавіць дэсаткімі колераў вясёлкі. Мала хто ведае, як аднаго і самахвора служыць паэт яго вялікасці Слову! Намала гадзіў аднаго ён збіраў жамчужны фальклор — вусны творца нашага народа, вывучэнню і касцюмаванню яго глыбіню, таго моўнага і душэўнага багажжа нашых папярэднікаў, што, як іскрысты залаты ліхтнік на латках золаташукальнікаў, асёл, знайшлі сваё месца ў песнях, прымаўках і іншых творах вуснай народнай творчасці. Роднае слова паланіла сэрца паэта. Працуе над ім, яно прыносіць яму творчыя пакеты і не менш шчаслівыя хвіліны творчай радасці, душэўнага парывання, усёвладства азярэня. Слова абуджаецца, гучыць пад пяром паэта галасамі і музыкай. Так, і музыка! Унёслай, арганнай, падчас на пачатку ніхай і балочай, а ўслед за гэтым высокай, поўнай трагізму і смутку, пераходзячы ў шматгалосе харал.

ПАСПЫТАК

Нілу Гілевічу

Ткаў павучок сівы
Між лоз бярэ блішчашы.
А мы да крапівы
Далалі, як да шчасця.

Усе без рукавіц,
А крапівуны джалы
Вастры ад бліскавіц
Далоні люта джалі.

Пасля дажджоў касых,
Пад лісцяным застрэшам,
Рукі п'ячучку стрыг
Таварыш наш старэйшы.

Не зрокся ён жаўня
І бацькавай бікалі,
Хача і шар зямлі
Аб'ехаў да аблахаў.

Ён бачыў Нотр-Дам
І падаваў да Ніла.
Славянства ён адлаў
Любві сваёй даніну.

Замежжа хочь не рай,
А страў ці не загуста.
Бяры ды выбірай
Па кашальку і густу!

Нашто ж тады ўсчынаць
Было вост туй патраву?
Карцеля паспытаць
Пасляваеннай стравы!

Ці гэтак будзе смак,
Хачеў дэзанаці шчыра,
Як той, калі ён смаг
Па круцінку нічымным?

Сачыла бадзілі
За прытанам недаўменна.
Ці ж пазычаць было
Яму таго ўмення!

Тут, у лясной глушы,
Ён, лядзішча пламенні,
Заяла латашчу
Стрыкуе пламенне.

Цямнела увавчу,
Гушчарнік даладоніў.
А ён ужо не чуў
Апаляненых далоняў.

У Нілы Гілевіча маюцца творы, якія нагадваюць сабой шкліны-шыбы. Безумоўна, шыбы могуць быць усялякія. Праз адны можна ўбачыць не больш, чым закутак падворка, а праз другія — ўскраек вясковага выгана. Што датычыцца шкліны-шыбы Нілы Гілевіча, то праз іх мы можам разгледзець не толькі абсягі і гарызонты сённяшняга дня, але падчас і гістарычную панараму. Нават у тых выпадках, калі паэт пазнае ўбачанне, то ён умее скіраваць яго так, што мы абавязкова ўбачым шматлікавую перспектыву заўтрашняга дня.

Побач з лірычнымі вершамі суседнічаюць творы, напісаныя з зайдзронам палемічным запалам, на высокай публіцыстычнай ноце. Разам з гэтым элементам палемічнасці і публіцыстычнасці паэт умее спалучыць са сваім уласным, інтымным асабістым, што кожны раз як жыццёвай акрапляе творы такога накірунку, дае ім свабоднае дыханне, робіць іх бліжэй для чытача, выклікае яго на супражыванне. У паэтычным набытку Нілы Гілевіча маюцца і такія творы, для напісання якіх патрэбна не толькі талант, але і грамадзянская мужнасць, рапучасць, душэўная бескампраміснасць, непрыняцце замшлага прынцыпу: цішэй едзь — далей будзеш... Стараецца такія вершы дапамагчы глыбокай вера ў гуманную ідэю, у высокія прынцыпы чалавечай маралі і перадавой сусветнай культуры.

Невельга не сказаць і пра тое, што Ніл Гілевіч з'яўляецца неафіцыйным, але паўнапраўным папярэднікам і прапагандыстам нашага мастацкага слова і нашай культуры за мяжой, прынамсі ў Балгарыі і Славеніі, мову якіх ён ведае ў дасканаласці. Выдатнае валоданне роднай мовай і мовай славянскіх народаў даюць магчымасць паэту з гранічнай выразнасцю адчуць высокую, амаль невымерную цану і вагу паэтычнага слова, якія можна параўнаць хіба толькі з цаной і вагою золата.

Паэтычны набытак Нілы Гілевіча сведчыць пра тое, што талант паэта-грамадзяніна, паэта-вучонага, чыё сэрца можа ўлавіць самыя найцікавейшыя зрухі і павелы часу, у самым найвышэйшым росквіце і спеласці. Паэту пад сіду ставіць перад сабой і вырашаць самыя складаныя творчыя задачы.

Верш мой, прывесаны Нілу Гілевічу, пададзены ў дзень яго юбілея, хача і напісаны ён зусім з іншай нагоды.

Васіль МАКАРЭВІЧ.

А боль усё зырць
У доўгавай золі.
Здавалася, з вагэй
Закапае слязою.

Пасля кастром ён тлеў.
І клопату прымеўшы,
Таварыш у катле
Усё чарпаком памешваў.

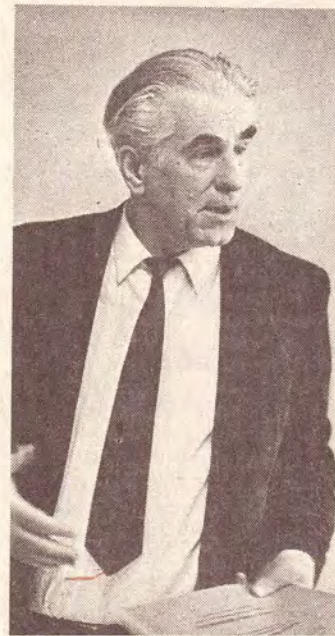
А ён, з мурзатым дном,
Падвешаны на тросе,
Над маладым агнём
Аж клекатаў і тросе.

Вучоны і ратай,
З дружбамі сям'ёйскі,
На страву налятай
Хто з кацялкам,
Хто з міскай!

Пад позіркам бязроў,
Сарбай, не будзе ліску!..
Як асярджана нёс
Дружбам са стравай лыжку.

І перш, чым паспытаць,
Марудзіў, моўк з сям'ёй...

Не дай вам Бог і знаць,
Як мы той боршч сарбай!

Нібы не ў крапіву,
Што ветрыкам збыла,
Іх саву пад сіду
З клякатымі зубамі.

Алло!

Говорит собкорр...

Оборзели?

Необычные соревнования на московском стадионе «Локотин» организованы совместным предприятием «ТАИС-Спорт» и спортивно-кинологическим объединением «Дром» под звучным названием «Открытый чемпионат России по бегам собак борзых пород».

На собачий чемпионат были доставлены «спортсмены» десятка борзых пород: от малых ипшестов и итальянских левреток до солидных афганов и грейхаундов. На выскочку «спортивных классов» претендовали, безусловно, русские псовые борзые. Они и явились обладателями почти всех главных призов.

Собачий спортивный праздник не ограничился только бегом за механическим зайцем. Успехом у зрителей пользовались выступления дрессированных собак, соколиная охота, торговля разного рода собачьих пород атрибутикой, спортивной литературы.

Леонид ФАДЕЕВ.

Роздум пасля суда

3. Мухі

Чаму многія нашы людзі та-
кія агрэсіўныя? Калі іх па-
судзілі на кожным кроку пад-
пісваць нейкія...

...Вольга вярталася са шко-
лы. Была толькі палова шо-
стай. На дварэ сядзелі людзі.
Яшчэ на вуліцы яна пачула
хлопца, які ішоў следам. Дзя-
чына затрымалася каля пад'ез-
да, прануціла яго наперад.
Яшчэ паставала трохі і потым
пайшла да ліфта. Але як толь-
кі ўвайшла ў яго, аднекуль вы-
скачыў той хлопці і ўціснуўся
ў кабінку перад самым закры-
ццём дзвярэй. Дастаў нож, пад-
нёс да жывата і загадаў ісці
за ім і маўчаць. Высеў на пля-
цоўку дванаццатага паверхі,
сказаў, каб расправалася...

Ліда каля дзевяці вечара
вярталася дамоў. Каля пад'ез-
да заўважыла незнамага муж-
чыну, які ішоў за ёй. Ха-
целася збегчы, але ён паспеў
укоўчыць у ліфт. Дастаў нож і
папярэдзіў: «Будзеш пішчаць
— зарэжу». Ліда закрычалі.
Там пачаў біць кулакамі па
галаве. На восьмым паверсе
выцягнуў з ліфта і вывёў на
пляцоўку. Моцна заламаў ру-
кі, пасля вывернуў іх. Распра-
нуў, задалваў. Душыў рука-
мі за горла. Яна прыкінула
мертвай. Стаў чыркаць запалка-
мі і падносіць да цела, пад-
пальваў вала. Дзячына не
вытрымала, пачала «падаваць
прызнакі жыцця». Пачаў біць
нагамі. Моцна ўдарыў нагой у
жывот. Паставіў нейкі час і, пе-
раканавыўшыся, што не варышы-
ца, збег...

Драма разгаралася за не-
калькі крокаў ад роднага па-
рога. Дома ў гэты час, мо, лілі
калі шпакіна глядзель тэле-
візар.

Падобных злачынстваў на ра-
хунку Вітала шмат. Хто ён та-
кі? Вадзілей аўтамабіля. Каля
пад'езда падліноўваў мала-
дзых дзяўчат і напаў на іх у
ліфтах.

...Ганна ехала з сяброўкамі ў
поездзе ў Брэст. Скубіліся ў
адным купэ, жартавалі, спява-

лі. Потым яна выйшла ў туалет.
Адкуль ні вазмыслі следам за
ёй уціснуўся туды здаровы ма-
ладзенькі бамбёж. Заціснуў рукою
рот і пачаў сцягваць вопратку.
Яна вырывалася, крычала. З
суседніх купэ пачулі, сталі гу-
каць у дзверы, толькі на насіль-
ніку гэта абсалютна не дзейні-
чала.

...Валя ехала ад сяброўкі аў-
тобусам. Драга кароткая —
усяго тры прыпыткі. Ды і час
быў рані, толькі змяркалася.
На яе звярнулі ўвагу хлопцы,
пліч ці шпэц, якія, стоячы за-
ду, гыгикалі і зыркалі па Ва-
лю. Двое з іх падыйшлі да Ва-
лі, пачалі чапляцца. Лезлі з
абдымакмі, пацалункамі. Яна
баранілася, прасіла падмогі.
Ніхто з пасажыраў не павару-
шыўся. Ніхто не заступіўся за
дзяўчыну, калі нахабнікі выця-
валі яе з аўтобуса.

Яна доўга здэкавалася з
дзяўчынай у скверку.
Пасля першых артыкулаў з
серыі «Цынізм» а трымаў шмат
пісмаў і званкоў. У пераваж-
най большасці — словы пад-
трымкі і падтрымкі. Але былі і
такія: чаго вы паклёнічаеце на
наш лад, хіба на Захадзе мала
злачынстваў, і ўсё тады...

Вядома, ніхто не збіраецца
суседзя ўсё мазач чорнай
фарбай. Серыя публікацый ас-
вятляе тое, што раней замоўча-
валася, у іх спроба даследаваць
цёмныя бакі нашага жыцця. А
пакант быццам бы паклёну, дык
скажу адно — паслухайце са-
сартыя з серыі Вярхоўнага
Павяста. Усе адкрыта гавораць
аб небывалым ўсплёску злачын-
насці. Дык што — і дэпутаты
таксама паклёнічаюць?

Спатыкае ў маці, ці спакойна
ў яе на душы, пакуль дачка не
вырнулася з рэпетыцыі ці ад са-
боў? Паназірайце, як яна раз
за разам падыходзіць да акна
і прыслухоўваецца да кожнага
гукі ліфта. Даведзіцца, што на
сэрцы ў бацькі, у якога сны
у арміі. Вы бачылі яго вочы, ка-
лі пісьмы затрымлівалі? Ці
ёсць у вас гарантыя, што ён вер-
нецца здаровым, а не калекам?

У прэсе праскочылі страшныя
лічбы — дзесяткі тысяч нашых
сіноў калечыцца за вайсковымі
платамі.

Бадай, у ніводнай цывіліза-
ванай краіне няма такіх нізкіх,
злачынна-хамскіх адносін
да чалавека. А вядома, што
узышчаюць асобу душэўнага не-
ражывання, а цялеснага мучы-
ня — у толькі прыняжыць.

...Галіа засядзела ў сестры.
Выпілі па сто грамаў віна з
нейкай нагоды. Запампавалі і
не прыкмецілі, як стрэлка га-
дзінкі пачала набліжацца да
дванаціці.

...Едзь толькі на таксі, —
пераканвала сястра. — Ці ма-
ла якія злыдні падсядуць у
аўтобус.

Калі падыйшла яе чарга,
пад'ехалі «Жыгулі». Села.
«Куды ехаць?» — спытаў ён. Яна
назвала вуліцу. «Мяне звачуць
Анатоль, а вас?» — запытаў
вадзіцель. «Алі», — адказала
яна. «Якой дарога едзе?» —
пацікаваўся Анатоль. «Якой вам
лепей», — быў адказ.

Дзяўчына схіляла галаву,
прыплюшвала вочы. Акрыла
іх, калі «Жыгулі» рэзка затар-
мазілі. «Прыехалі ўжо?» —
спытала яна. «Так», — быў ад-
каз.

Галіа паглядзела праз акно
на гмах і сказала: «Гэта ж не
мой дом. Рукой куды каза-
ла». «Не хвалюся», — сулакойна
Анатоль. — Гэта мой дом.
Вып'ем кавы і паездзем далей».

Дзяўчына наадрэз адмовілася
выходзіць з машыны, затара-
мвала ехаць у свой мікрапен.
Ён тут жа наводмаш ударыў ру-
ку на твары, потым і галаву.
Вячнуй з машыны і зварыва-
чы рот рукою, уціснуў у ліфт.

У кватэры наліў сабе шліянку
гарэлкі, ён — палову шліянку
«Не вып'еш» — кепска буззе».
Ёна прыгубіла нібы п'е. Ён асу-
шы адным махам.

Пры... гасці. Яшчэ двое
мужчын. Яны пайшлі на кухню
піць, а яна, спужаваная, схва-
талася ў туалет. Ім удалося
адкрыць і выцягнуць яе адтуль.
Пабілі. За тое, што не слажа-

лася і не адчыняла дзверы. По-
тым Анатоль заўваў яе ў па-
кой... Яна абцала грошы, толь-
кі б адпусціў, плакала і прасі-
лася. Нічога не дапамагала. Яна
смакувала сілы з чалавека з да-
памогай драконаўскіх норм і
расцнак, дрэннай механічнасці,
калі ўсё даводзіцца браць «на
путь», слабай вентыляцыяй і
беспякой працы, нізкімі зароб-
камі. Вядома, што наш рабочы
атрымлівае прыкладна дзесяць
працэнтаў ад зробленага сваі-
мі рукамі, астатняе забравае
дзяржава. У той час як на За-
хадзе больш за ўсё ўцінае
праца чалавека і ён атрымлівае
сямдзясят працэнтаў ад свайго
укладу.

І гэтак, што ўдаецца напому
чалавеку прыбываць на гэтыя
капелкі, астаючы ў доўгіх
чаргах і ў бясоннай беганне
па магазінах, ад яго адбіраюць
пыласосы. Яны ўламаюць
замкі, лезуць у кватэры, могуць
расправіцца на вуліцы... Не маеш
нічога — кепска, а нешта раз-
дабуй — божа.

Як жа жыць? Паэт Пётраў
раў: «Жыць, умей свае перажыць
Печаль, і радасць, і трывожу».

Усё правільна. Трэба ўмець.
Толькі як? І тут, я думаю, нам
лепш пайдзе парада вядомага
амерыканскага паэтычнага
дэяна Томаса Пейна, які амаль
два стагоддзі назад, калі яго
народ перажываў надобную су-
моту, сказаў: «Я паваяваў ча-
лавека, які здольны ўсімкінуць
і тады, калі напакатала бяда, і
чэрпае сілы ў смутку і знахо-
дзіць крыніцу мужнасці ў ро-
дучым».

І я саблюдаю запарапо прыслу-
хацца да апошняй парадзі. Дзе-
ля гэтага і напісаны артыкулы.
Менавіта ў глыбокім роздуме
наша выратаванне. І больш за
ўсё варта падумаць над выва-
дамі аднаго мудрага чалавека.
Ён такі:

Злыя людзі паводзяць сябе
як мукі, якія паўзаюць на ча-
лавеку целу і спыняюцца
толькі на яго язвах.

Іван МАКАЛОВІЧ.

ВЫСТАВКА РАСПАХІВАЕТ ДВЕРІ!

ВНИМАНИЮ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОРГАНИЗАЦИЙ,
КООПЕРАТИВОВ И ГРАЖДАН!

С 1 ПО 4 ОКТЯБРЯ

в гор. Минске проводится

выставка продукции фирмы RBS (Германия).

НАРОДНАЯ
ГАЗЕТА

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, аналізічных даных, асаблівасці імён, геаграфічныя назвы і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункт гледжання аўтара.

Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгіналаў.

Рэдакцыя «НАРОДНАЯ ГАЗЕТА!» прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы. Даведзі часова на тэлефоне 29-66-59.

Індэксы 63668.
Выходзіць кожны дзень, акрамя воскрэсеньня і панядзелка, 250 раз у год.
Тыраж 300 тыс. экз.

Падпісана на печат в 1910.
Газета отпечатана в типографии издательства «Белорусский Дом печати»
Способ печати — офсетный, формат А-2.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

АДРАС РЕДАКЦЫІ: 220010, Мінск,
Дом урада, пакой 369, тэл. 29-65-50.

Галоўны рэдактар
Іосіф СЯРЭДЗІЧ.

Іосіф Сярдзіч